OSMANLI DEVLETİ’NDEN TÜRKİYE CUMHURİYETİ’NE İŞİTME ENGELLİ OKULLARI VE KURUMLARI

Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN
Hacettepe Üniversitesi

Osmanlı Devleti'nin son yıllarında Selanik'te ve İzmir'de de iki ayrı kurumun varlığı ile ilgili bilgiler kaynaklarda yer almaktadır. Ancak bu kurumlar hakkında ayrıntılı bilgi bulunmamaktadır.

Bunlardan biri Selanik'te Fuat Bey'in kurmuş olduğu özel Sağır Dilsiz Mektebi'dir.

Fuat Bey, Grati Efendi'nin açtığı Dilsiz Mektebi mezunudur.

Mezuniyetinin ardından Selanik'e gitmiş ve burada işitme engelliler için özel bir öğretim kurumu açmıştır.

Bu okuldaki ders programı, öğretim yöntemi, işaret dilinin öğretilip öğretilmediği gibi bilgilere de sahip değiliz. Sözel öğretim sistemi uygulanıp uygulanmadığı konusunda da bilgimiz bulunmaktadır.

Balkan Harbi başlayınca Fuat Bey, bu okulu kapatıp Kıbrıs'a gitmiştir.

(Süleyman Gök, Dünyada ve Türkiye'de Sağır Dilsiz Okulları, Tarihçesi ve Eğitim Sistemleri, İstanbul, 1958, s. 12)

Diğer kurumun ise Osmanlı Devleti'nin son yıllarında Alber Karmona adındaki işitme engelli bir Musevi tarafından İzmir'de kurulduğu bilgisi kaynaklarda yer almaktadır (Osman Ergin, Türkiye Maarif Tarihi, s. 1172).

Ancak bu okul hakkında da başkaca bilgimiz bulunmamaktadır. Okulda işaret dilinin öğretilip öğretilmediğini, sözel eğitimin mi uygulandığını bilemiyoruz.

CUMHURİYET DÖNEMİNDE TÜRK İŞARET DİLİ

دیلسز و صاغیر چوجوقلرك تعلیم مؤسسه سی

T.C. İZMİR SAĞIR DİLSİZ KÖRLERİ KORUMA KURUMU 16 GÜN 1 MAYIS 1937

26 HAZİRAN 1962

Gözleriyle duyanlar duymadan konuşanlar

Bugün İstanbul, Ankara, İzmir ve Diyarbakırda 4 tane olan Sağır ve Dilsiz okulları, 10 yıllık eğitim plânına göre 14 e çıkacak

Yazan: Erdoğan Arıpınar

«Sabırlı olmıyanlar ne biçaredir», «Mesut olmanın çaresi mesut etmektir» Bu sözler sessizliğin hükümran olduğu salonu öylesine doldurmuş, öyle ifadelendirmişti ki...

Gözleriyle duyanlar, duymadan konuşanların okulundaydım. Onların yaşayışlarını, yetişme tarzlarını ve tarihçelerini merak etmiştim: Burası meşhur Yıldız Sarayı müştemilâtından bir bina idi. Üzerinde, **«Sağır ve Dilsizler Okulu»** yazıyordu...

Dünya tarihinde sağırlık

Bizde de uygulanan «Sağır - Dilsiz işaret alfabesi» artık tarihe karışmakta ve yerini dudaktan öğrenme metoduna bırakmaktadır. Yukarıda, işaret alfabesi görülüyor.

YETİŞKİNLER İÇİN İŞARET DİLİ KILAVUZU

T.C. SIHHAT ve İÇTİMAİ MUAVENET VEKÂLETİ

Sağır Dilsiz ve Körler Müessesesi

1923 — 1938

İzmir Basımevi - İzmir

1938

وقت

یومی غزته

دیلسز و صاغیر چوجوقلرک تعلیم مؤسسه سی

ازمیرده آچیلان مکتبده کوچوک یاورولره ابتدائی تحصیلی ویرلدکدن باشقا مختلف صنعتلرله برابر سوز سویله مک، قونوشمق اوکره تیلیور

ازمیر مرکز دیلسز صنایع مکتبی یاورولری

Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk yıllarında İzmir’de kurulu bulunan okul, 1923 yılında Sıhhiye Vekâletine (Sağlık Bakanlığı) bağlanan İzmir Sağır, Dilsiz ve Körler Müessesesidir.

Bu okulu Alber Karmona adındaki bir Osmanlı Musevisinin kurduğu yönünde bilgiler bulunduğuna değinmiştik.

Cumhuriyet’in ilk yıllarında okulun müdürlüğünü Selanik’te de okul kurmuş bulunan Fuat Bey yapmıştır.

VAKİT

وقت
یومی غزته
Yevmi Gazete 12 Mart 1924
٦ شعبان ١٣٤٢ چارشنبه ١٢ مارت ١٣٤٠ ١٩٢٤
شكري خلوق

دیلسز و صاغیر چوجوقلرك تعلیم مؤسسه‌سی

ازمیرده آچیلان مکتبده کوچوك بدبختلره ابتدائی تحصیلی ویرلدکدن باشقه
مختلف صنعتلرله برابر سوز سویله‌مك ، قونوشمق اوکره‌تیلیور

Dilsiz ve Sağır Çocukların Talim Müessesesi İzmir'de açılan mektepte küçük bedbahtlara iptidai tahsili verildikten başka muhtelif sanatlarla beraber söz söylemek, konuşmak öğretiliyor.

ازمير مركز دیلسز صنایع مکتبی یاورولری

[اوك صیراده هیئت تعلیمیه‌نك اورتاسنده اوطوران ذات مدیر فؤاد بکدر]

İzmir Merkez Dilsiz Sanayi Mektebi yavruları

Ön sırada heyet-i talimiyyenin ortasında oturan zat müdür Fuat Beydir.

Dilsiz ve sağır çocuklar için Avrupa'da vücuda getirilen müesseseler, hilkatin noksan bıraktığını tamamlayacak kadar mütekâmildir. Memleketimizde de bu şekilde asrî vesaite malik ve içinde asrî usullerin tatbik edilmekte olduğu dilsiz mektepleri tesisi ve bunların muhtelif mahallerde küşadı takarrür etmiştir. Şimdiye kadar İstanbul'da bir dilsiz mektebi mevcut idiyse de yeni açılacak olan mektepler büsbütün başka şekildedir. Bu yeni mekteplerde dilsiz ve sağır çocuklara iptidai tahsili verileceği gibi hayata daha mücehhez bir surette çıkabilmeleri için kendilerine sınayi-i muhtelifede talim edilecektir. İlk mektep İzmir'de açılmıştır. Kimsesiz dilsiz ve sağır çocuklar toplanarak

دیلسز و صاغر چوجوقلر ایچین آوروپاده
وجوده کتیریلن مؤسسه‌لر، خلقتك نقصان
براقدیغنی تماملایاجق قادار متکاملدر. مملکتمزده‌ده
بو شکلده عصری وسائطه مالك وایچنده عصری
اصوللرك تطبیق ایدلمکده اولدیغی دیلسز
مکتبلری تأسیسی وبونلرك مختلف محللرده کشادی
تقرر ایتمشدر .
شیمدی‌یه قادار استانبولده بر دیلسز مکتبی
موجود ایدیسه‌ده یکی آچیلاجق اولان مکتبلر
بوس بوتون باشقا شکلده‌در . بو یکی مکتبلرده
دیلسز وصاغیر چوجوقلره ابتدائی تحصیلی ویریله‌جکی
کبی حیاته داها مجهز بر صورتده چیقابیلمه‌لری
ایچین کندیلرینه صنایع مختلفه‌ده تعلیم ایدیله‌
جکدر . ایلك مکتب ازمیرده آچیلمشدر .
کیمسه‌سز دیلسز وصاغیر چوجوقلر طوپلانارق

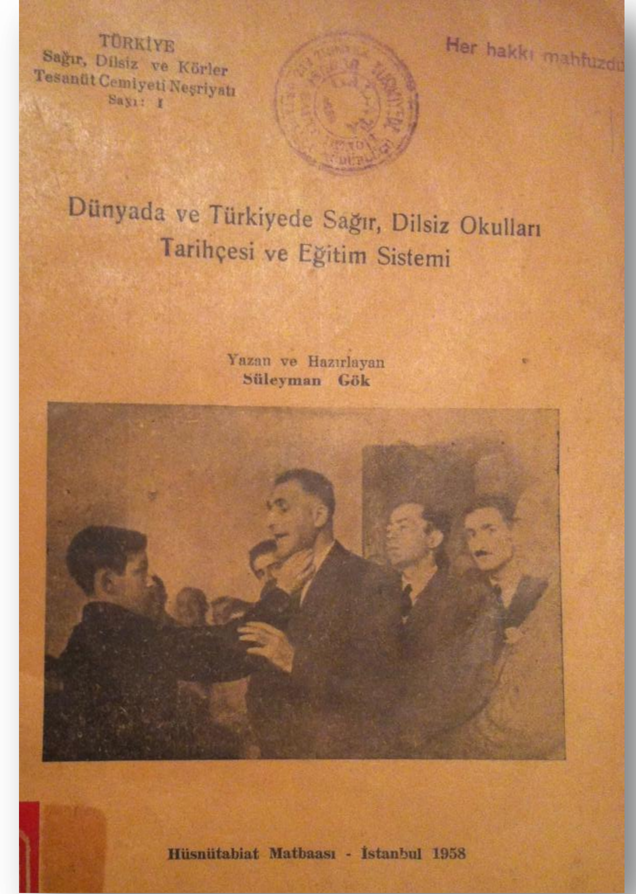
بو مكتبه لیلی اوله‌رق آلنمشلردر . عینی زمانده
مكتبك نهاری قسمی‌ده بولونمقده وابوینی وای
بارق اولان دیلسز وصاغیر چوجوقلرده نهاری
اولارق مكتبه دوام ایتمكده‌درلر . بوراده
چوجوقلرك تربیه‌لرینه اهتمام اولونمقده ، كندیلرینه
اوقویوب یازما ومعلومات ابتدائیه ایله برابر سوز
سویله‌مك ، قونوشمق اوكره‌تیلمكده‌در . آیریجه
قوندوراجیلق ، ترزیلك ، مارانغوزلق ، سپتجیلك
وصنعی چیچكجیلك تعلیم ایدیلمكده‌در .
مكتبك مدیریتنه تعیین ایدیلان فؤاد بك ،
اولجه دیلسز وصاغر اولدیغی حالده تحصیل علوم
ایتمش وعینی زمانده سوز سویله‌مكی ، قونوشمه‌یی‌ده
فنی صورتده وتعلیم اصوللریله برابر اوكره‌نمشدر .
مركز ازمیر دیلسز صنایع مكتبی یاورولرینك
غروپ حالنده بر رسمنی درج ایدیورز .

bu mektebe leylî olarak alınmışlardır. Aynı zamanda mektebin neharî kısmı da bulunmakta ve ebeveyni ve evi barkı olan dilsiz ve sağır çocuklar da neharî olarak mektebe devam etmektedirler. Burada çocukların terbiyelerine ihtimam olunmakta, kendilerine okuyup yazma ve malumat-ı iptidaiyye ile beraber söz söylemek, konuşmak öğretilmektedir. Ayrıca kunduracılık, terzilik, marangozluk, sepetçilik ve suni çiçekçilik talim edilmektedir.

Mektebin müdüriyetine tayin edilen Fuat Bey, evvelce dilsiz ve sağır olduğu hâlde tahsil-i ulum etmiş ve aynı zamanda söz söylemeyi, konuşmayı da fenni surette ve talim usulleriyle beraber öğrenmiştir.

Merkez İzmir Dilsiz Sınai Mektebi yavrularının grup hâlinde bir resmini derc ediyoruz.

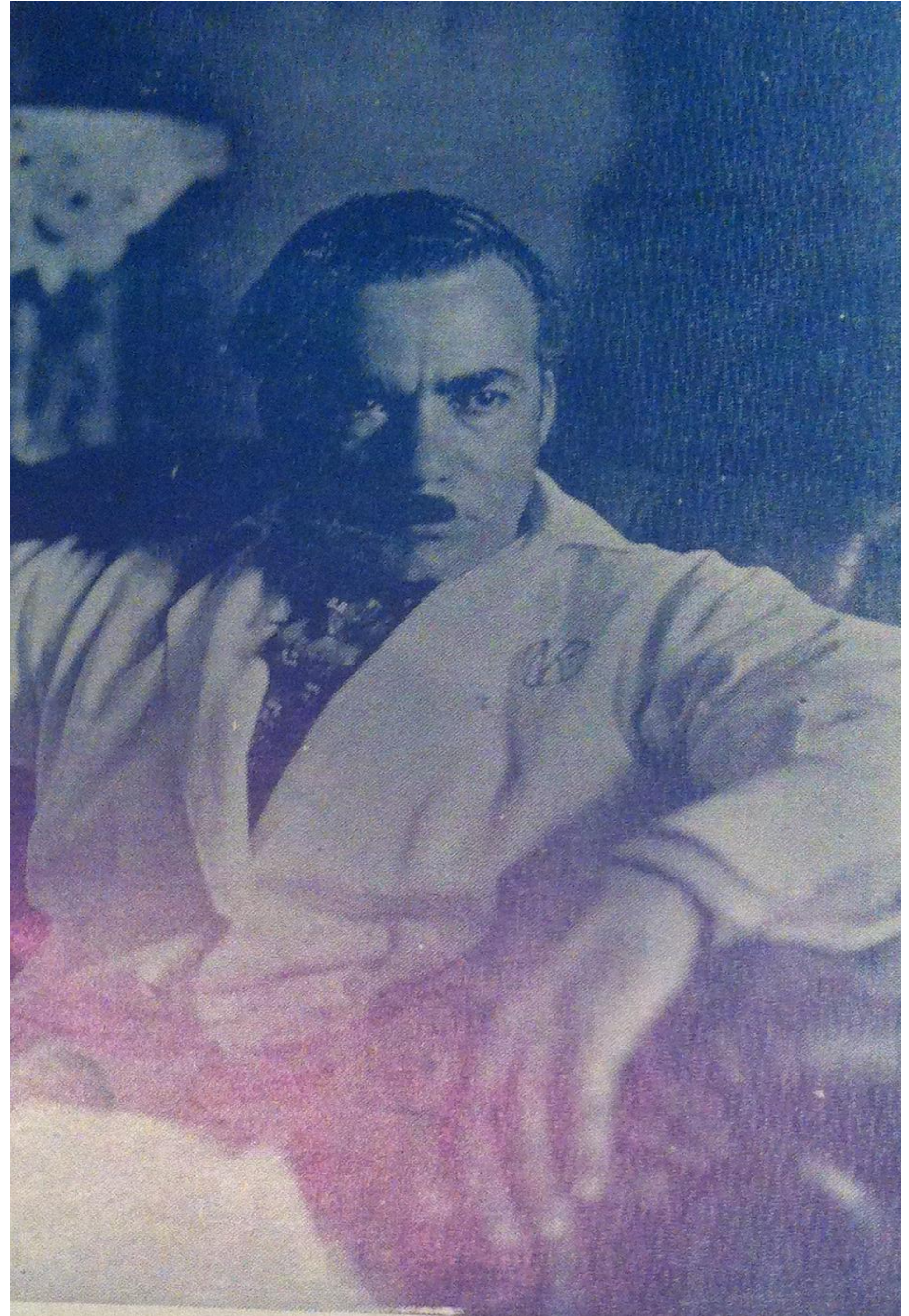
Bu bilgilerden okulda sözel eğitim temelinde öğretim yapıldığı anlaşılıyor. Ancak Türk İşaret Dilinin de eğitimde kullanıldığı, bu konuda ders olup olmadığı belirtilmese de işaret dili öğretimi yapıldığı bilgisi verilmektedir.

(Süleyman Gök, Dünyada ve Türkiye'de Sağır Dilsiz Okulları, Tarihçesi ve Eğitim Sistemleri, İstanbul, 1958, s. 13)

1925 yılında bu kurumun müdürlüğüne Dr. Necati Kemal (Kip) getirilmiştir.

Asıl mesleği Asabiye Mütehassıslığı olan Dr. Necati Kemal, Almanya'da işitme engellilerin eğitimi üzerine araştırmalarda bulunmuştu. İşitme engellilerin sözel eğitimi temeline dayanan Alman sistemini benimseyen Dr. Necati Kemal, işaret dili ile eğitimi kaldırmıştır.

Bu kurumun görme engelliler bölümünde ise ilköğretimin verilmesinin yanı sıra el sanatlarına ve güzel sanatlara yönelik eğitim de yapılmaktaydı.

اقشام
1928 حزیران 25

تورکیه‌ده اوتوز بیکدن فضله اعما وار

ازمیرده‌کی مؤسسه‌ده چالیشان اعمالر آراسنده شایان حیرت موسیقی استعدادلری کورولیور

اعما چوجوقلر قابارتمه خریطه اوزرنده جغرافیا تدریساتنده بولونیورلر

“SAĞIR-DİLSİZ” OKULLARI

İstanbul’daki okulun kapanmasının ardından İzmir’deki Sağır-Dilsiz ve Körler Müessesesi uzun süre Türkiye’deki tek okul olma özelliğini sürdürmüştür.

İstanbul’da işitme ve görme engelliler için herhangi bir okul bulunmaması önemli bir eksiklikti.

Bu eksiklik, devlet eliyle değil özel girişimcilikle çözülmeye çalışılmıştır.

T.C
İZMİR
SAĞIR DİLSİZ KÖRLERİ KORUMA KURUM
IGI GÜN 1 MAYIS 1937

Kendisi de işitme engelli olan Süleyman Gök, kişisel çabalarıyla **1930** yılında **Sağır Dilsiz ve Körler Tesanüt Cemiyeti**ni kurmuştur. Cemiyetin amacı İstanbul'da kapanmış bulunan işitme ve görme engelliler okulunu yeniden açmaktı.

Yalnız okulu açmak değil okula öğretmen de yetiştirmek gerekiyordu.

Sonuçta bu derneğin çalışmalarıyla 1944 yılında İstanbul'da yeni bir okul kuruldu.

BUGÜN DE BU..

Ne mutlu ona!

Geçenlerde, Akşam arkadaşlarımızdan birinde yapıl - makta olan bahtiyarlık anketi münasebetile burada ben de bazı mütalealar yürütmüştüm.

Bugün, ayni bahse avdet edeceğim. Zira, çok hoşuma giden bu ankete verilen cevablar içerisinde, bu defa bir şaheser daha ele geçirdim.

Bahtiyarlığı entari giymek, entari ile kadınların karşısına çıkmak zevkinde (!) bulan avukata be - del, anket muharririnin bu seferki muhatabı da, saadetin sırrını sağır ve dilsiz olmakta görüyor.

Bu zatın bahsettiği sağırlık ve dilsizlik maddî sağırlık ve dilsizliktir. Bununla beraber, ben onun ifadesinde çok ince, çok güzel, çok yerinde bir nükte, bir ibret dersi sezdim. Oldukça uzun hayat tecrübelerim bana da göstermiştir ki, mutlak saadet, gerçekten sağır ve dilsiz olmakla temin edilir. Hatta, ben, biraz da daha ileriye giderek, bu bahtiyarlık amillerinin arasına körlüğü de katacağım.

Evet, bahtiyar olmak istersen, duymıyacak, görmiyecek ve söy - lemiyeceksin. Bunlardan yalnız birine riayet etmekle kalmak ta, seni mes'ud etmeğe kâfi değildir. Gö - rüp söylememek, duyduğunu tekrarlamamak, işittiğini işitmemez - likten gelmek, insana saadetin temeli olan huzuru tamamile temin edemez. Kulağı delik, açıkgöz ve cerbezeli insanlara rağbet edildi - ğini duyarsanız, inanmayınız. Bunlar, sahibleri için ekseriya çok teh-

likeli sıfatlardır.

Öyle olmasaydı, atalarımız: Bülbülün çektiği dili belâsıdır!» meselini ortaya atıp ta bugüne kadar itibar mevkiinde tutturamaz - lardı.

Sağır ve dilsiz olduğundan dolayı kendini dünyanın en mes'ud adamlarından biri sayan, Bay Süleyman Gök benim nazarımda, ayni zamanda büyük bir de filozoftur.

Diyor ki: «Dilim olmuş olsaydı, onun yüzünden belki de dostlarımı kaybedecektim. Belki onları üzecek, kızdıracak birşeyler söy - liyecektim. Dil bu: Freni, kemiği, dümeni yoktur ki! Onun için dilsizlik benim indimde en büyük nimettir!»

Evet: Bay Süleyman Gök, gerçekten dünyanın en mes'ud adamlarından biridir. Buna şüphe et - meyin.

Ne mutlu ona!.

Ercümend Ekrem TALU

1947 yılında Sağır Dilsiz ve Körler Tesanüt Cemiyeti, Bakanlar Kurulu kararınca kamu yararına çalışan bir dernek olarak tanındı.

Derneğin kurduğu özel okul niteliğindeki bu okul, 9 yıllık bir öğretimden sonra 1953 yılında Maarif Vekâleti (Millî Eğitim Bakanlığı) bünyesine alındı.

Sağır, Dilsiz ve Körler Okulu Muhasebei Hususiyeye devredilecek

Aksaraydaki, Sağır, Dilsiz ve Körler Okulunun durumunu tetkik etmekte olan Milli Eğitim Müfettişlerinden müteşekkil komisyonun çalışması sona ermiştir.

Milli Eğitim Müdürlüğü komisyonun raporuna dayanarak Belediye reisliğine yazdığı bir yazıda, okulun Muhasebei Hususiyeye dahil edilmesini teklif etmiştir.

İstanbul’daki okulun kapanmasının ardından İzmir’deki Sağır-Dilsiz ve Körler Müessesesi 1944 yılına gelinceye değin uzun süre Türkiye’deki tek okul olma özelliğini sürdürmüştür.

Daha sonra

1952 yılında Ankara’da Etimesgut’ta

1956 yılında da Diyarbakır’da

işitme engelliler okulları açılmıştır.

27 OCAK 1941

Sağır ve dilsizlerin dün yaptıkları kongre

İzmirden gelen âmâların da iştirak ettiği bu toplantı hayli hararetli oldu

Dünkü kongrede bulunanlar

Sağır ve dilsizler cemiyeti kongresi dün âmaların da iştirakile yapılmıştır. Fevkalâde enteresan olan bu kongre-

İstanbullular İzmirin merkez olmasını bir türlü kabul etmemişler ve uzun müzakerelerden sonra İzmir kongresine

İşaret dilinin kullanımının sözel eğitimi engellediği düşünülerek okullarda yasaklanması yoluna da gidilmiştir. Sözel eğitim "Alman sistemi" diye tanımlanmakta, işaret diliyle eğitim ise "Fransız sistemi" diye adlandırılmaktadır. Ancak bu uygulama yalnızca okullar ile sınırlı kalmış, günlük yaşamda işaret dili kullanımı sürmüştür.

06 OCAK 1947

Dilsizlerin kongresi

Cemiyet azaları hiç kimsenin kendilerile meşgul olmamasından şikâyet ediyorlar

Dünkü kongrede bir dilsiz derdini anlatırken

Sağır, Dilsiz ve Körler Tesanüd Cemiyetinin yıllık kongresi dün saat 14 te cemiyetin Aksaraydaki merkez binasında yapılmıştır. El, kol, kafa hareket ve işaretlerile anlaşan 30-40 üye hiçbir müşkülâta uğramadan dileklerini birbirlerine rahatça anlatmışlardır. Bu vaziyette yıllık faaliyet ve hesab encümeni raporunu okuyup tenkid etmişlerdir.

Cemiyetin genel başkanı Süleyman

...kemelerde tercümanlık yapıldı, 14 arkadaşımıza iş temin edildi, muhtac azala-

— *Arkası S. 3, Sü. 6 da* —

Özellikle derneklerin, federasyonun kurultaylarında, çeşitli toplantılarında işaret dilinin kullanımı basının ve kamuoyunun ilgisini çekmektedir.

Dilsizlerin kongresi

— *Baştarafı 1 inci sahifede* —

rımıza 886 lira 60 kuruş nakdî yardım, 53 lira 27 kuruşluk da ilâc ve doktor yardımı yapıldı. Okuma çağında olan 14 fakir çocuğu okula aldık, elbise, ayakkabı, ders levazımatını da ayrıca temin ettik.»

Memleketimizde 72,000 den fazla sağır, dilsiz ve kör bulunmaktadır. Aksaraydaki 80, İzmirdeki 150 mevcudlu okullar ihtiyacı karşılamaktan henüz uzaktırlar. Diğer taraftan İstanbuldaki teşekkül tahsisatsızlık yüzünden müşkül bir durumda bulunmaktadır. Izmirdeki müessese ile yakından meşgul olan Sağlık Bakanlığının Aksaraydaki mütevazı teşekkülü de himayesine alması istenmektedir.

Aksaraydaki 80 mevcudlu okula şimdiye kadar bin küsur müracaat olmuştur. Okul müdürü, yersizlikten ve tahsisatsızlıktan bütün müracaatlere menfi cevab verdiğini söylemektedir.

Kongreyi takiben talebeler teker teker siyah tahtanın önüne gelmişlerdir. Bu malûllerden Cengiz kekeliyerek «Ben mektebi çok severim» demiş. Bir başkası da karatahtaya, Fatih Sultan Mehmedin ve Yavuz Sultan Selimin portrelerini muvaffakiyetle çizmiştir.

Türk İşaret Dili yalnızca işitme engellilerin ve ailelerinin, arkadaşlarının iletişim aracı olarak kalmıştır.

Türk İşaret Dili eğitimi ve öğretimi yapılmadığı gibi üzerinde bilimsel araştırma ve çalışma da yapılmamıştır.

24 MAYIS 1952

24 Mayıs 1952

Şehirden Röportajlar:

Sağır, Dilsiz ve Körler Mektebi yardım bekliyor!

Röportajı yapan: Faruk Fenik

Mektebde hesab dersi

İstanbulda unutulmuş bir hayır müessesesi olduğunun bilmem farkında mısınız?

Sağır, Dilsiz ve Körler Tesanüd Cemiyeti bu unutkanlığımızın ucu-

Biz Bayan Arcanla görüşürken cemiyetin kurucusu Süleyman Gök odaya girdi. Bütün hayatını bu hayır müessesesinin inkişafına vakfeden bu idealist müdür, kulaklarının

Bununla birlikte 1953 yılına kadar Türk İşaret Dili işitme engellilerin eğitim ve öğretiminde iletişim aracı olarak kullanılmıştır.

Türk İşaret Dili, öğrencilere daha çok bilgilerin verilmesi için araç olarak kullanılmıştır.

Sağır, Dilsiz ve Körler Tesanüd Cemiyeti bu unutkanlığımızın uçurumunda bile, çalışmalarından bir an olsun geri durmuyor. Mevlânekapıdaki mekteblerinin 7 sınıfı, 128 talebesi var.

Senelik bütçesi vatandaşların himayesine sığınarak yapılıyor. Teberrular olmasa, mekteb bir günde kapanıverecek, fakat hamiyetli vatandaşlarımız eksik değil.. Senede kırk bin lirayı ne yapıp yapıp veriyorlar ve bu mekteb, böylece yaşıyor. Fakat işi sade 40 bin lira ile midir? Şüphesiz ki hayır!.

Bu mektebe inanmış, kendi saadetlerini bu çocukların felâketlerine ortak etmiş nice insan, hep bu mekteb için çalışıyor.

Gittim ve gördüm. Gözlerime hâlâ inanamıyorum. Meşhur sanatkâr İ. Galib Arcanın eşi Bayan Arcan etrafın bütün göz alıcı ışıklarını bırakmış, sosyeteyi, eğlenceyi, kahkahayı terketmiş; gelmiş bu çocuklara hocalık ediyor. Ama sade hocalık mı? Hayır! Mutfakta yemeklerini pişiriyor, atelyede önlüklerini dikiyor ve onları bugünkü cemiyete faydalı birer insan olarak yetiştirebilmek için Mevlânekapıda, gençliğini ve vaktini öldürüyor. Fakat kendisinin bunları düşündüğü bile yok. O atmosferin içinde ve o heyecanın koynunda mesud, memnun ve müsterih...

«— Bu benim en büyük zevkim, diyor. Muallim Mektebini bitirdikten sonra burada hoca oldum. Ev-

yır müessesesinin inkişafına vakfeden bu idealist müdür, kulaklarının işitmemesine rağmen kendi kendini terbiye ederek konuşmayı öğrenmiş ve çocuklara konuşmayı öğretmeğe çalışmış.

Duymıyan adamın konuşabilmesi kadar zor şey yok...

Fakat azimle her şey elde ediliyor. Ses bile...

Sınıfları dolaşıyoruz. Dünyadaki bütün kelimelerin birer işareti var.

Bir sınıfa girmiştik. Dersleri coğrafya idi. Şehirlerin isimleri geçerken talebe o şehrin işaretini yapıyor ve hoca başile tasdik ediyordu.

İstanbul için bir Tac işareti konmuştu. Kayseri pastırma, kıyma makinesile ifade ediliyor, Bursa yıkanma, Ordu, asker işaretlerile anılıyordu...

Hem talebe için, hem hoca için güç bir tedris sistemi... Ağzın açılış kapanışından manalar seziliyor, işaretlerden cümleler tertibleniyor.

Hocalar derd yandılar. Bayan Arcan gene onlara tercüman olarak dedi ki:

«— Mekteb parasızlık içindedir. Burada sanatkâr çocuklarımız var. Her işlerini atelyelerde kendileri yaparlar. İşte şu gördüğünüz yazı masası, işte şu kütübhane, işte şu tablolar, üzerlerindeki elbiseler, mekteb sıraları, her şeyleri kendilerinin eseridir.

Mezun olan çocukları buradan ayırmamak istiyoruz. Onlara makine lâzım. Tesisat lâzım. Fakat ne-

Sağır ve Dilsizler kongresinde heyecanlı bir an

Sağır ve dilsizler de şoförlük yapmak istiyor!

Türkiye Sağır, Dilsiz ve Körler Tesanüd Cemiyetinin dünkü kongresinde Türkiyedeki 4 cemiyetin federasyon halinde birleşmesi kararlaştı

Senenin en heyecanlı, hareketli, fakat sessiz kongresi, dün saat 10 ile 12 arasında Aksaraydaki Türk Ocağı lokalinde yapılmıştır.

Türkiye Sağır, Dilsiz ve Körler Tesanüd Cemiyeti genel başkanının iştirak ettiği Beynelmilel Federasyon kongresi hakkında üyelere malûmat verilmesi maksadile toplanan fevkalâde kongreye; Atatürk ve Türk şehidleri için yapılan ihtiram

(Arkası Sa. 7, Sü. 5 te)

1953 yılında işitme engelli okullarında Türk İşaret Dili kullanımı yasaklandı.
İşaret dilini kullananlara caydırıcı cezaların verildiği bile oldu.
Türk İşaret Dili böylece okul dışında kaldı.
Kamuoyu, işitme engellilerin iletişim aracı işaret dilinin farkındaydı.

[İLHAN DEMİREL]

SESSİZ KONGRE

Sağır, Dilsiz ve Körler Tesânüt Cemiyetinin yıllık kongresi, dün yapılmıştır. Kongre Divanı seçiminden sonra, okunan faaliyet raporunda, Türkiye'nin bir çok merkezlerinde şubeler açıldığı ve buralardaki mâlûl vatandaşlarla tesânüdün sağlandığı belirtilmiştir. Dilekler faslında ise üyeler, yurt temini ve yardımların arttırılması hususlarına temas etmişlerdir. Sağır ve dilsizlerin bu toplantıda dileklerini el ve ağız işaretleriyle gayet güzel ifade etmeleri, samiin tarafından anlaşılmadan, fakat alâka ile tâkip olunmuştur.

Sağırlar bir ortaokul istiyorlar

Türkiye Sağır, Dilsiz ve Körler Tesanüd Cemiyetinin yıllık kongresi dün yapıldı

Türkiye Sağır, Dilsiz ve Körler Tesanüd Cemiyetinin yıllık kongresi Ankara, İzmir ve Adanadan gelenler dahil 120 delegenin iştirakile dün Fatihte Yıldız salonunda toplanmıştır.

Sağır ve dilsiz kadınlardan mühim bir çoğunluğun katıldığı genel kongrede konuşmaların bir kısmı

13 Nisan 1959

Dünkü kongrede dilsiz âzalar, bir mevzuun münakaşasını yaparlarken

Gözleriyle duyanlar duymadan konuşanlar

Bugün İstanbul, Ankara, İzmir ve Diyarbakırda 4 tane olan Sağır ve Dilsiz okulları, 10 yıllık eğitim plânına göre 14 e çıkacak

Bizde de uygulanan «Sağır - Dilsiz işaret alfabesi» artık tarihe karışmakta ve yerini dudaktan öğrenme metoduna bırakmaktadır. Yukarıda, işaret alfabesi görülüyor.

Yazan: Erdoğan Arıpınar

«Sabırlı olmıyanlar ne biçaredir», «Mesut olmanın çaresi mesut etmektir» Bu sözler sessizliğin hükümran olduğu salonu öylesine doldurmuş, öyle ifadelendirmişti ki...

Gözleriyle duyanlar, duymadan konuşanların okulundaydım. Onların yaşayışlarını, yetişme tarzlarını ve tarihçelerini merak etmiştim: Burası meşhur Yıldız Sarayı müştemilâtından bir bina idi. Üzerinde, «Sağır ve Dilsizler Okulu» yazıyordu...

Dünya tarihinde sağırlık ve dilsizlik

Sağır ve dilsizlik, daha doğrusu «duyamadığından dolayı konuşamıyanlar» problemi eski çağlardan beri mevcuttur. O zamanlarda bu tip doğanların hep öyle kalacağına inanılırdı. Hattâ bazıları da uğursuz sayılıp kurban bile edilirlerdi. İsa'ya yaklaşan yıllarda ise; bu eksiklik Tanrının bir lâneti olarak kabul edilirdi. Hıristiyanlığın ilk yıllarında; onlar hiçbir vatandaşlık hakkından istifade edemediler. Kiliseler onları vaftiz için bile kabul etmedi. Bizansın meşhur İmparatoru Jüstinianus kanunlarında ise, dilsizlerin mukavele aktedemiyecekleri, mahkemelerde şahit olarak dinlenemiyecekleri ve vatandaşlık haklarına sahip olamıyacakları beyan edilmiştir.

İstanbulun fethi ile açılan yeni çağ, sağır ve dilsizler için tarihte bir dönüm noktası olmuştur. 16. Yüzyıldan itibaren Avrupalı din ve ilim adamları bu konuya eğilmişlerdir.

İlk kayıt Holândalı âlim Rudolp Agricola (1443-1485) a aittir. O, okuyup yazmağa muktedir bir sağır ve dilsizden bahseder. İtalyan hekimi Jerome Cardan (1501-1576) bu tip kişilerin, zor da olsa, eğitim ve öğretimlerinin kabil olduğunu ileri sürmüştür. Sağır-dilsizlerin eğitimi konusunda şeref mevkii İspanyaya aittir: Rahip Ponce de Leon (1520-1584) sağırlarla meşgul olarak, asilzade çocuklarına konuşma öğretmiş; Juanpoblo Bonet (1620) ilk ders kitabını yazmış, alfabeyi basitleştirerek bir konuşma metodunu ortaya koymuştur. Kamirezde Carrion (1629) bu sistemdeki başarıyı kitabında belirtmiştir. Bu konuda İngilterede de çalışmalar yapılmıştır. William Holden (1626-1693) konuşma hakkında bir kitap yazmıştır. Oxfort profesörlerinden olan John Wallis (1616-1703) zengin ailelerin sağır çocuklarına ders vermiş, Hanri Baker (1698-1774) adlı biri de Londrada özel bir okul açmıştır.

4 ve 6 yaş arasında çocukların kabul edildiği Yıldız Sağır ve Dilsiz Okulu ana sınıfında bir ders

18. Yüzyılda ise bu çalışma çok hızlanmış ve bugünkü durumuna gelmiştir.

Abbe de Epee 1775 te Pariste ilk sağır ve dilsiz okulunu açmış ve buraya fakir ailelerin çocuklarını da almış, işaret metodunu uygulamıştır.

Almanya'da Samuel Heineke (1727-1790) ilk sağır-dilsiz okulunu açmış ve dudak hareketlerini öğrenme olan «Oral Metod» u icadetmiştir. Avusturyada halen hayatta olan Prof. Freunthaller, ilk ana okulunu kurmuş; Signal metot'u (Konuşma-Okuma-Yazmada cümle kalıpları) icadetmiştir. Amerikada ilkokul 1817 de kurulmuştur. Bu konuda uğraşan meşhur Alexander Graham Bell bu yüzden telefonu icadetmiştir.

Türkiye'de

Memleketimizde dinimiz icabı sağır ve dilsizlere fena muamele edilmezdi. Yalnız, eskiden eğitim yolları da pek düşünülmemişti. Yurdumuzda ilk defa 1889 da İstanbulda Ticaret Lisesi öğretmenlerinden

olarak gruplara ayrılan kızlı erkekli 300 öğrenci vardı. Öğretmenler 2 yıllık bir eğitimden sonra bu özel ve iyiliksever okulda görev alıyorlardı.

Eskiden alfabeyi el işaretleri ile kullanarak konuşma usulü tatbik edilirmiş. Bu usul artık tarihe karışmış. Şimdi «Oral Metot» denilen dudaklarla konuşma ve anlama usulü tatbik ediliyordu. Hattâ bunda başarı sağlanması için Aksaraydaki Hobyarlı İlkokuluna bir dilsiz sınıfı ilâve edilmiş ve böylece sağır oldukları için konuşamıyan öğrenciler, duyan ve konuşanların arasında dudaklardan konuşmayı öğreniyor ve tabii bir insan gibi anlaşıyorlarmış.

Ben Müdürle gezerken, yanımıza gelen bir öğretmen (resim öğretmeni idi) bizimle rahatça konuştu. Aslında sağır ve dilsizdi.

Çalışma o kadar ilerlemişti ki; öğrencilere nefesli bazı saz

Gözleriyle duyanlar duymadan konuşanlar

Bugün İstanbul, Ankara, İzmir ve Diyarbakırda 4 tane olan Sağır ve Dilsiz okulları, 10 yıllık eğitim plânına göre 14 e çıkacak

Yazan: Erdoğan Arıpınar

Bizde de uygulanan «Sağır - Dilsiz işaret alfabesi» artık tarihe karışmakta ve yerini dudaktan öğrenme metoduna bırakmaktadır. Yukarıda, işaret alfabesi görülüyor.

«Sabırlı olmıyanlar ne biçaredir», «Mesut olmanın çaresi mesut etmektir» Bu sözler sessizliğin hükümran olduğu salonu öylesine doldurmuş, öyle ifadelendirmişti ki...

Gözleriyle duyanlar, duymadan konuşanların okulunday dım. Onların yaşayışlarını, yetişme tarzlarını ve tarihçelerini merak etmiştim: Burası meşhur Yıldız Sarayı müştemilâtından bir bina idi. Üzerinde, **«Sağır ve Dilsizler Okulu»** yazıyordu...

Dünya tarihinde sağırlık

Yazarlar
Sayfalar

Eskiden alfabeyi el işaretleri ile kullanarak konuşma usulü tatbik edilirmiş. Bu usul artık tarihe karışmış. Şimdi «Oral Metot» denilen dudaklarla konuşma ve anlama usulü tatbik ediliyordu. Hattâ bunda başarı sağlanması için Aksaraydaki Hobyarlı İlkokuluna bir dilsiz sınıfı ilâve edilmiş ve böylece sağır oldukları için konuşamıyan öğrenciler, duyan ve konuşanların arasında dudaklardan konuşmayı öğreniyor ve tabii bir insan gibi anlaşıyorlarmış.

Ben Müdürle gezerken, yanımıza gelen bir öğretmen (resim öğretmeni idi) bizimle rahatça konuştu. Aslında sağır ve dilsizdi.

Çalışma o kadar ilerlemişti ki; öğrencilere nefesli bazı sazlarla konserler bile verdiriyorlardı. 8 yıllık bu eğitimden sonra her öğrenci rahatça konuşabiliyor ve genel bir kültüre sahip oluyordu.

Sözel öğretime geçiş kamuoyuna da yansımıştır.

Dernekler ve Federasyon kültür, sanat, spor çalışmaları da yapmaktaydı.

13 HAZİRAN 1963

[illegible]u - İzmir Karagücü, Trabzon İdmangücü . Eskişehir Şekerspor.

23 haziran pazar Çukurova İdmanyurdu - Eskişehir Şekerspor, İzmir Karagücü - Trabzon İdmangücü.

25 haziran salı Çukurova İdmanyurdu Trabzon İdmangücü, İzmir Karagücü - Eskişehir Şekerspor

Fotograf: İbrahim KÖSEOĞLU

TÜRK SAĞIR - DİLSİZ TAKIMI MAÇA HAZIR — Önümüzdeki hafta sonunda Atina'da Yunan Sağır ve Dilsiz takımı ile karşılaşacak olan Türk Sağır ve Dilsizler Takımı dün son çalışmalarını Dolmabahçe Stadında yapmışlardır. İdareciler maçtan ümitli görünmektedirler Yandaki resimde çalışmaya çıkan Sağır ve Dilsizler Takımı toplu halde görülmektedir.

Ateş istedi öldürüldü

BEYKOZ Tokat Köyü Camii girişinde **Cemil Kuru'nun** (50) bıçaklanarak öldürülmesi olayının soruşturmasında katil zanlısının 17 yaşındaki **S.K.** olduğu belirlendi. Polis, **S.K.**'yı Üsküdar'da saklandığı evde yakalandı. **S.K.**'yla sağır ve dilsiz **Kuru** arasında bir sigaranın yakılması için işaret diliyle ateş istenmesinin yanlış anlaşılması üzerine kavga çıktı. **Kuru**'dan yumruk yiyen **S.K.**'nın da bıçakla onu öldürdüğü bildirildi.

< III >

Toplumda temel işaret dilinin bilinmemesi yanlış anlamalara da yol açmıştır.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINDA İŞARET DİLİNE DÖNÜŞ

Gelişmiş ülkelerde işitme engelliler için işaret dili çalışmalarının, öğretiminin yaygınlaşması üzerine Millî Eğitim Bakanlığı bu konudaki tutumunu 1983 yılında değiştirmiştir. Türk İşaret Dili ile ilgili bir kılavuz kitabın bulunmamasının işitme engellilerin iletişiminde karmaşaya yol açtığı görülmüş, Türk İşaret Dili ile ilgili çalışmalar başlatılmıştır.
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 1987 yılında bir komisyon oluşturulmuş ve Türk İşaret Dilinin ilk sözlüğünün temelini oluşturacak çalışmaları başlatmıştır.

Komisyonun çalışmaları sürerken 1990'lı yıllarda işitme engelliler ve Türk İşaret Dili ile ilgili birtakım adımlar atılmıştır:

TRT TV1'de işitme engelliler için Türk İşaret Dili ile haber bülteni uygulaması **İŞİTME ÖZÜRLÜLERE HABERLER** adıyla Ekim 1984'te pazar günleri 15 dakikalık bir program olarak başlamıştır.

Bu uygulama ile Türkçede sağır, kör yerine işitme özürlü, görme özürlü sözleri yaygınlaşmaya başlamıştır.

1. Program

10.00 — AÇILIŞ
10.01 — HABERLER
10.05 — HOŞGELDİN YAZ
Programda çizgi film "Walt Disney", magazin bölümünde izcilik ve çeşitli bölümler yer alıyor.
11.00 — ÇİZGİ SİNEMA: "TOM SAWYER"
12.00 — İŞİTME ÖZÜRLÜLERE HABERLER
12.15 — TÜRKİYEM
13.00 — HABERLER
13.15 — KAPTANLAR VE KRALLAR
Hilly'nin kızı Elizabeth, Joseph'ten hoşlanmaktadır. Joseph ise başka biriyle beraberdir.
14.00 — MÜZİK ARŞİVİNDEN: "NİLÜFER"
22.00 — TV'DE SİNEMA: "ACELE KOCA ARANIYOR"
(Ayrıntılı bilgi üstte)
23.30 — HABERLER
23.45 — GECE KONSERİ: DON JOHNSON
00.30 — HABERLER

Haberlerin sessiz spikeri

Ali EYÜBOĞLU

TRT'nin İkinci Kanalı'nda 22.00'deki haberleri 1993 Eylül'ünden bu yana iki spiker sunuyor. Spikerlerden biri, duyan ve konuşan insanlara, ekranın sağ altındaki küçük bir çerceve içindeki ise duyma ve konuşma özürlülere haber iletiyor.

Sözcükleri işaret diline döken Spiker **Nermin Merdanoğlu,** kendini işitme engellilerin dünyasından bir insan olarak gördüğünü söyledi. **Merdanoğlu,** bunun nedenini şöyle anlattı:"Böyle bir dünyada büyüdüm. Annem, babam, anneannem ve eşim de işitme engelli. İlkokulda okuyan kızlarım **Benan** ve **Bercis** son derece sağlıklı. Çocukluğum Kastamonu'da, anneannemin yanında geçti. Sessiz bir dünyada büyüdüğüm için 9 yaşına kadar benim sağır ve dilsiz olduğumu zannettiler. Konuşmayı öğrenene kadar büyük güçlük çektim."

Merdanoğlu, işaret diline yeni aktarılan sözcüklerle bu dili öğrenme yolları hakkında şu açıklamayı yaptı:

"**Ben** TRT'ye başladıktan sonra 6 kişiden oluşan bir grup oluşturduk. Henüz işaret dilinde olmayan yeni kelimelerin karşılığını üretip yaymak için. Her pazar günü toplanıyor, yeni kelimelerin karşılığını aramızda tartışarak üretiyoruz. Bazı kelimelerin karşılığını bulurken de Latince'den kopya çekiyoruz. Mesela AIDS yeni bir terim. Türkiye'deki işaret dilinde karşılığı yok. Avrupalılar bunu yüzde ben, leke olarak anlatıyor. Biz de öyle yaptık."

Merdanoğlu, "Haberler çok hızlı okunduğu için o harfleri yetiştirmek zor oluyor, ama üstesinden geliyorum. Haber bültenlerini sürekli dinleyerek kendimi hazırlıyorum" dedi.

TELEVİZYONDA İŞİTME ENGELLİLER HABER BÜLTENİ EKİM 1984'TE BAŞLADI

19.02.1992, Milliyet, Sayfa 13

Milli Eğitim'de sağır, kör yasağı

Köksal Toptan

● Milli Eğitim Bakanı Köksal Toptan, bakanlık ünitelerinde kör ve sağır deyimlerinin kullanılmasını yasaklayacağını açıkladı. Toptan, sağırlar okullarının adının "işitme engelliler", kör okullarının ise "görme engelliler" diye değiştirileceğini bildirdi

Can HACIOĞLU, ESKİŞEHİR, MİL-HA

MİLLİ Eğitim Bakanı **Köksal Toptan**, bakanlık ünitelerinde kör ve sağır deyimlerinin kullanılmasının yasaklanacağını açıkladı. **Toptan**, sağırlar okullarının adının **"işitme engelliler,"** kör okullarının adının ise **"görme engelliler"** diye değiştirileceğini bildirdi.

Kısa adı İÇEM olan Anadolu Üniversitesi İşitme Engelliler Merkezi ile Eskişehir Sağırlar Okulu'nda incelemelerde bulunan **Toptan**, şöyle dedi:

"Ankara'ya döndüğümde bir genelgeyle bu kelimelerin kullanılmasını yasaklayacağım. Sağırlar ve körler okullarının adları işitme ve görme engelliler olarak değiştirilecektir. Ayrıca bakanlığın bünyesinde özürlüler genel müdürlüğü kurulacaktır. Türkiye'de özürlülerin sadece yüzde 2.7'sine eğitim hizmeti veriliyor. Bu konuda Avrupa'nın çok gerisindeyiz. Anadolu Üniversitesi bir hayli yol almış. Ortaklaşa çalışma yürüteceğiz."

●MÜZİKLE KONUŞMA

Eskişehir'de 1979 yılında işitme engelli çocuklar için kurularak faaliyete başlayan Anadolu Üniversitesi İşitme Engelli Çocuklar Merkezi (İÇEM), bugün dünyada örnek bir okul olarak gösteriliyor. İÇEM'de Türkiye'nin dört bir yanından gelen çocuklar eğitim görüyor. Merkezde şu anda 150 işitme engelli çocuk eğitiliyor.

Eğitim sırasında parmak alfabesiyle işaret dilinin kesinlikle kullanılmadığını belirten İÇEM yetkilileri, **"Çocuklar sınıf içinde ve dışında doğal ortamlarda eğitiliyor. Bu çocukların normal çocuklarla birlikte olmalarına büyük özen gösteriliyor. Bu şekilde işitme engelli çocuklar en erken yaşlardan itibaren konuşmayı müzik dinleyerek öğreniyorlar"** dediler.

ENGELLİ SÖZÜNÜN RESMÎLEŞMESİ

Sağır, kör yerine işitme engelli, görme engelli sözlerinin resmî dilde kullanılması 1992 yılındadır.

Parmak alfabesi ve işaret dilinin öğretimde kullanılmaması uygulaması ise sürmektedir. Sözel eğitimi engellediği düşüncesiyle Anadolu Üniversitesinde işaret dili "kesinlikle" kullanılmamaktadır.

ESKİ SİYASİLER
TÜRK İŞARET DİLİNDE

24.06.1994, Milliyet, Sayfa 15

İKİ HAREKETLE BAŞBAKAN ÇİLLER

İşitme engellilerin kullandığı özel ve tanınmış isimlerin işaretleri de kendilerine özgü birer yakıştırmanın ürünü olduğunu bildiren **Merdanoğlu** şöyle konuştu: "**Örneğin** Ankara. Eskiden Ankara'nın leblebisi çok meşhurmuş. Ankara'yı anlatırken ağıza hızla leblebi atar gibi hareket yapıyoruz. Bu `Ankara' demek. Amerika'nın Hürriyet heykeli meşhur. O heykelin başında da taç var. Baş parmağı şakağa koyup, diğer parmaklar teker teker iniyor. Bu hareket işaret dilinde 'Amerika'. Eyfel Kulesi'nden yakıştırma yaparak Paris anlatılıyor.

Çiller'i anlatırken, iki parmakla çeneyi tutuyoruz. Bu, `kadın' demek. Ardından parmaklar yumruk yapılıp, başparmak yukarı kaldırılıyor. Bu da `başbakan' demek. İki hareketle `kadın başbakan' anlatılıyor. **İsmet İnönü**'nün kulaklığı meşhurdu. Eli kulağa götürüp, kepçe yapınca ondan İnönü'nün kastedildiği anlaşılıyor.

Mesela urgut Özal. Onu tarif ederken, ANAP'ın ambleminde arı olduğu için, arı yapılır.."

Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel ise **Demirel** olarak değil de **Süleyman** olarak tanınır. Türkiye Sağır Dilsizler Milli Federasyonu'nun kurucusu **Süleyman Gök** olduğu için, onun adından esinlenerek anlatılır. Çok eskidir bu işaret. İşaret parmağı çenenin altına, başparmak yüzün yanına getirilir. Üç parmak ise yumruk yapılır. El bir ileri, bir geri oynatılır. Fenerbahçe'yi tarif ederken fenerin yanıp sönmesinden esinlenerek, flaşör gibi avuç açılıp kapanır.

Merdanoğlu şöyle konuştu: "Örneğin Ankara. Eskiden Ankara'nın leblebisi çok meşhurmuş. Ankara'yı anlatırken ağıza hızla leblebi atar gibi hareket yapıyoruz. Bu `Ankara' demek. Amerika'nın Hürriyet heykeli meşhur. O heykelin başında da taç var. Baş parmağı şakağa koyup, diğer parmaklar teker teker iniyor. Bu hareket işaret dilinde 'Amerika'. Eyfel Kulesi'nden yakıştırma yaparak Paris anlatılıyor.

Dişe fiske vurma.

Baş parmak alna konur, diğer parmaklar açılır, kapanır.

Çiller'i anlatırken, iki parmakla çeneyi tutuyoruz. Bu, 'kadın' demek. Ardından parmaklar yumruk yapılıp, başparmak yukarı kaldırılıyor. Bu da 'başbakan' demek. İki hareketle 'kadın başbakan' anlatılıyor. **İsmet İnönü**'nün kulaklığı meşhurdu. Eli kulağa götürüp, kepçe yapınca ondan 'İnönü'nün kastedildiği anlaşılıyor.

Mesela urgut Özal. Onu tarif ederken, ANAP'ın ambleminde arı olduğu için, arı yapılır.."

Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel ise **Demirel** olarak değil de **Süleyman** olarak tanınır. Türkiye Sağır Dilsizler Milli Federasyonu'nun kurucusu **Süleyman Gök** olduğu için, onun adından esinlenerek anlatılır. Çok eskidir bu işaret. İşaret parmağı çenenin altına, başparmak yüzün yanına getirilir. Üç parmak ise yumruk yapılır. El bir ileri, bir geri oynatılır. Fenerbahçe'yi tarif ederken fenerin yanıp sönmesinden esinlenerek, flaşör gibi avuç açılıp kapanır.

İLK TÜRK İŞARET DİLİ KİTABININ YAYIMLANMASI

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünde 1987 yılında oluşturulan komisyonun çalışmasıyla 500 sözcükten oluşan taslak kılavuz hazırlamıştır.
Söz varlığı açısından yetersiz görülen kılavuz yeni bir komisyonca geliştirilerek 2.000 sözcük, deyim ve örnek cümleden oluşan

YETİŞKİNLER İÇİN İŞARET DİLİ KILAVUZU

1995 yılında yayımlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

Zaman ve Dilimleri
Okul ve Eğitim
Taşıtlar ve Trafik
Bitkiler ve Hayvanlar
Isıtma Araçları, Yakacaklar
Sayılar ve Matematik İşaretleri ve Ölçüler
El Takımları, Makineler, Meslekler
Renkler
Müzik ve Müzik Aletleri
Spor ve Spor Kulüpleri
Yönler, Hava ve Coğrafi Terimler
Sözcük ve Kelime Çeşitleri
Günlük Konuşma ve Soru Cümleleri
Örnek Cümleler
Türkiye’nin İlleri ve Devletler
İndeks

29.05.1998, Milliyet, Sayfa 1

Liderlerin gözdesi

■ CHP kurultayında Baykal'ın konuşmasını işaret diliyle işitme engellilere aktaran Pelin Kobal, bu kez DTP kongresinde Cindoruk'un yanında yeralacak. Ücret kabul etmeyen Pelin'in tek isteği Avrasya Sağır ve Dilsizler Derneği'ne bağış yapılması. 17. sayfada

Mustafa İSTEMİ

CHP Kurultayı'nda Baykal'ın konuşmasını işitme engellilere aktaran Pelin Kobal, DTP Kongresi'nde de görev alacak.

Liderlerin sessiz sesi

Mustafa İSTEMİ - ANKARA

KAMUOYU Pelin Kobal'ı, CHP Kurultayı'nda Deniz Baykal'ın konuşmasını işaret diliyle işitme engellilere aktarmasıyla tanıdı.

Baykal'ın 2,5 saat süren konuşmasını salonda bulunan ve televizyondan izleyen sessiz dünyanın insanlarına aktararak kurultay coşkusunu yaşatan Kobal, yaptığı işin zor, bir o kadar da yorucu olduğunu belirtirken "Ancak bundan büyük mutluluk duydum" dedi.

Yaptığı iş karşılığında kendisi için hiçbir ücret kabul etmeyen Kobal'ın tek isteği Avrasya Sağır ve Dilsizler Derneği'ne bağış yapılması. Dernekte oluşturulan fon, küçük yaştaki işitme engellilerin cihaz ve okul masrafları için harcanıyor.

İşitme engellilerden gelen olumlu tepki üzerine, DTP yönetimi de harekete geçerek Kobal'ı partinin hafta sonunda yapılacak 1. Olağan Kongresi'nde görevlendirdi. Kobal, Baykal'dan sonra DTP Lideri Hüsamettin Cindoruk'un konuşmasını da işitme engellilere aktaracak.

2000’Lİ YILLARDA TÜRK İŞARET DİLİ

Engelliler Yasası’nın çıkarılması.
Türk İşaret Dilinin Engelliler Yasası’nda yer alması.
İşitme Engelliler Millî Federasyonunun çalışmaları.
Bireysel özel çalışmalar.
Türk Dil Kurumunda çalışmaların başlaması.
Türk İşaret Dili Yönetmeliği’nin çıkarılması.
TİDBO’nun (Türk İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulu) kurulması.
1. Türk İşaret Dili Çalıştayı (2007).
Türk İşaret Dili Parmak Abecesinin ölçünleştirilmesi.
Türk İşaret Dili Projesinin hazırlanması.
2. Türk İşaret Dili Çalıştayı (2010).

Kavram alanı

İşaret

Sözcük

Hareket tanımı

AİLE VE ÇEVRESİ

1 Aile

2 Anne/Ana

3 Baba

4 Ağabey/Abi

5 Abla

1 Aile
El ayaları birbirine vurulur.

2 Anne/Ana
El göğüslere dokunur.

3 Baba
Baş parmak çeneye dokunur.

4 Ağabey/Abi
Yumruk havaya kaldırılır.

5 Abla
Parmaklar çene altından çekilir.

ZIT ANLAMLILAR

1 Çalışkan

2 Tembel

3 Uzun

4 Kısa

5 Açık

1 Çalışkan
Çalışma hareketi

2 Tembel
Elleri göğsüne koyup bekletmek

3 Uzun
Parmakları birbirinden uzaklaştırmak

4 Kısa
Avuçları birbirine yaklaştırmak

5 Açık
Elleri kanat gibi açmak

28 Karışık

29 Keşke

30 Kibar

31 Kırık

32 Kör

33 Kurnaz

28 Karışık
Elleriyle önde bir şeyler karıştırıyor

29 Keşke
Yumrukla başa vurma

30 Kibar
Yanağı iki parmakla tutma

31 Kırık
Elle birşeyi kırma

32 Kör
Gözleri Gösterme

33 Kurnaz
Parmakları baş hizasında oynatma

İşitme engellilerin konuşturulması gibi iyi niyetli bir düşünceyle işaret dilinin “Sağır Dilsiz Okullarında” yasaklanması Türkiye’de işaret dili eğitimi ve öğretimini dünya ülkeleri arasında altmış yıl geri bıraktığı gibi, Türk İşaret Dili üzerine bilimsel araştırmaların da neredeyse hiç başlatılamaması gibi bir olumsuzluğa yol açmıştı.

Ülkemizde işaret dili okullarda yasaklanırken gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ülkelerde bile işaret dili yaygınlaştırılmış, pek çok ülkenin işaret dilinin geliştirilmesinde çok önemli mesafeler alınmıştır.

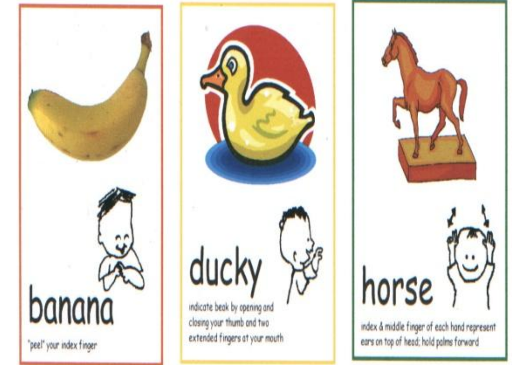

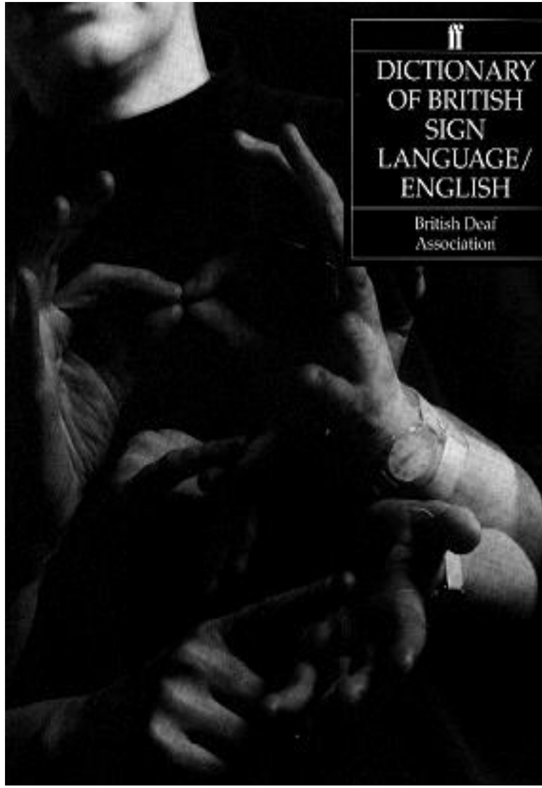

Özellikle 1960’larda Amerika’da işaret dilinin sözlükleri, özel öğretim kitapları, yardımcı ders malzemeleri gibi yüzlerce yayın çıkarılmıştır.

Okul öncesi çağındaki çocuklara, anne babalara, çeşitli meslek gruplarına yönelik çok çeşitli yayınlarla kısaca ASL olarak adlandırılan *Amerikan İşaret Dili* yaygınlaştırılırken

İngiltere’de de benzer çalışmalar ve etkinlikler yürütülmüş, çeşitli yayınlar çıkarılmıştır.

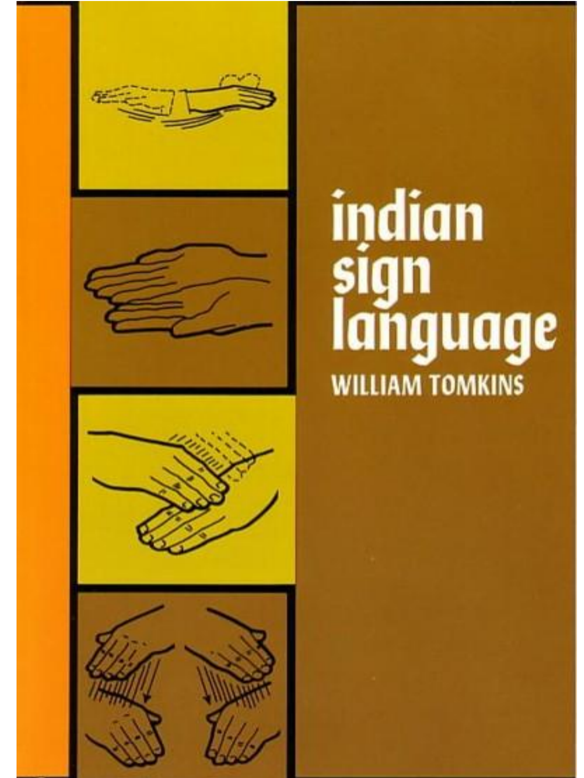

İngiltere’de öğretmenler, polisler ve sağlık görevlileri için İngiliz işaret dili kitapları yayımlanmıştır.

Avrupa’da, Asya’da ve dünyanın diğer bölgelerinde ulusal işaret dilleri geliştirilmiş, bilgisayarın kullanım alanına girmesiyle işaret dili eğitimi, öğretimi ve araştırmaları yeni bir boyut kazanmıştır.

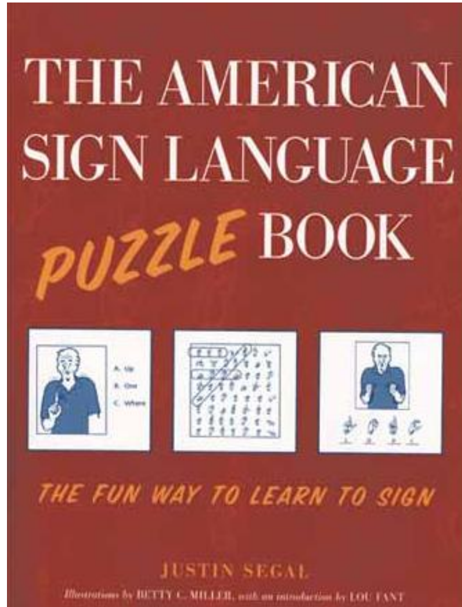

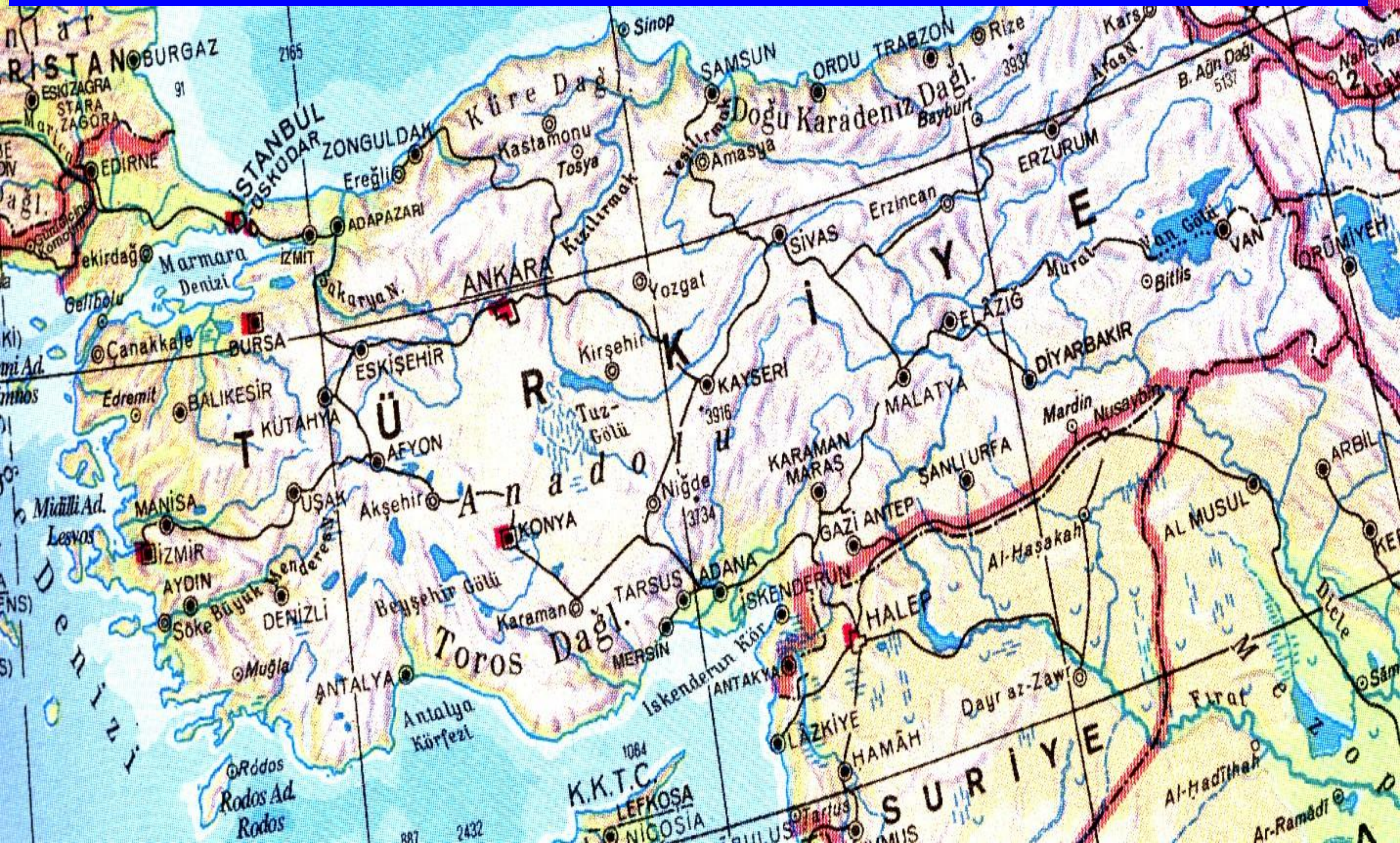
Dünyada yapbozlarla, kartlarla, bilgisayar oyunlarıyla işaret dili çocukluktan itibaren herkese öğretilmeye çalışılmaktadır.

Ülkemizdeki işaret dilinin sorunları yalnızca yayın ve malzeme yetersizliği, kullanımının yasaklanması değildir. Bütün bu olumsuzluklara rağmen ülkemizde bir işaret dili değil, yörelere göre değişiklikler gösteren işaretler bulunmaktadır. Sorunun en önemli boyutu da budur.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ölçünlü hâle gelmiş ulusal bir işaret dili bulunmasına karşın Türkiye'de işaret dilleri yerel ve bölgesel alanlarda kalmış, bütün işitme engellilerimizin anlaşabileceği ortak bir Türk İşaret Dili oluşturulamamıştır.

Ortak bir işaret dilinin oluşamamasında sözlüklerin ve dil bilgisi kaynaklarının hazırlanmamasının, bu konularda dil çalışmalarının yapılmamasının da payı bulunmaktadır.

7 Temmuz 2005 tarihli ve5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun

15. Madde - İşitme engellilerin eğitim ve iletişimlerinin sağlanması amacıyla Türk Dil Kurumu Başkanlığı tarafından Türk işaret dili sistemi oluşturulur. Bu sistemin oluşturulmasına ve uygulanmasına yönelik çalışmaların esas ve usulleri Türk Dil Kurumu Başkanlığı koordinatörlüğünde, Milli Eğitim Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

14 Nisan 2006 günlü Resmî Gazete'de yayımlanan **Türk İşaret Dili Sisteminin Oluşturulması ve Uygulanmasına Yönelik Usul ve Esasların Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik** yürürlüğe girmiştir.

Türk Dil Kurumunun çalışmaları

Türkiye'de ilk kez 7-8 Haziran 2007 günlerinde Türk Dil Kurumu tarafından *Birinci Türk İşaret Dili Çalıştayı* düzenlenmiştir. Bugüne kadar ihmal edilen Türk işaret dili, uluslararası katılımlı bir toplantıyla ülkemizde bilimsel bir etkinlikte gündeme getirilmiştir.

Önce parmak alfabesinin tek elle mi çift elle mi gösterilmesi tartışılmış, çift elde karar kılınmıştır.

Ardından da işaretler tek tek tartışılmış ve sonunda bugünkü parmak alfabesi kabul edilmiştir.

Parmak alfabesi 2007'de ölçünleştirildi

Bu çalıştayda *Türk İşaret Dili Parmak Alfabesi* de belirlenmiş ve kabul edilmiştir. Türk İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulu tarafından onaylanan çift el parmak alfabesi ilk kez 12 Temmuz 2007 günü Türk Dil Kurumunun kuruluşunun 75. yıl dönümü töreninde dönemin Cumhurbaşkanı A. N. Sezer'in katılımıyla kamuoyuna tanıtılmıştır.

1932

TÜRK DİL KURUMU

1932
TÜRK DİL KURUMU

ATATÜRK KÜLTÜR DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
1932
TÜRK DİL KURUMU

ATATÜRK KÜLTÜR DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
1932
TÜRK DİL KURUMU

ATATÜRK KÜLTÜR DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
1932
TÜRK DİL KURUMU

BASKANI

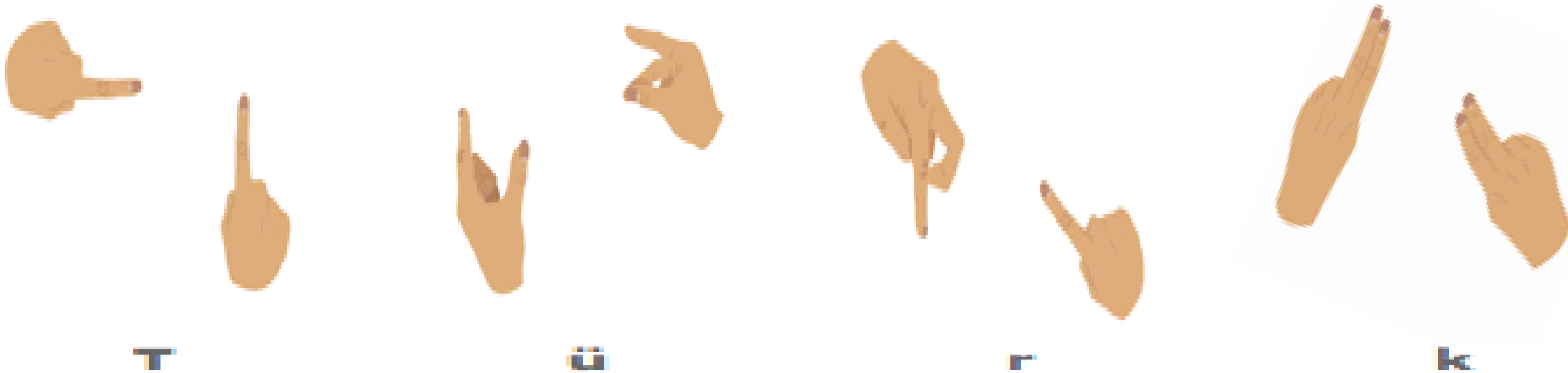

Parmak alfabesi Türk Dil Kurumu tarafından hareketli bir biçimde sanal ortama aktarılmış ve ağ ortamındaki *Güncel Türkçe Sözlük*'te her sözcüğün açıklamasının yanı sıra parmak alfabesi ile gösterilmesi de sağlanmıştır.

Türk
özel, isim

1 .	Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan halk ve bu halktan olan kimse: *"Ne mutlu Türk'üm diyene!"*- Atatürk.
2 .	Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, Türkçenin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olan kimse: *"Ben bir Türk'üm, dinim, cinsim uludur."*- M. E. Yurdakul.

Türk İşaret Dili
Parmak alfabesiyle gösterilişi:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
CUMHURBAŞKANLIĞI

SAYIN CUMHURBAŞKANIMIZIN YÜKSEK HİMAYELERİNDE
E. Ü. TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ'NÜN
TÜRK DİL KURUMU İŞBİRLİĞİ İLE DÜZENLEDİĞİ

II.ULUSLARARASI TÜRK DÜNYASI KÜLTÜR KONGRESİ

19-25 NİSAN 2010 ÇEŞME - İZMİR

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı
Türk Dil Kurumunun Ege Üniversitesi
iş birliğinde düzenlenen toplantının açılışında
TİD PARMAK ALFABESİYLE
SÖZCÜKLERİN GÖSTERİLİŞİ
UYGULAMASI BAŞLATILDI.

Her sözcüğün Parmak Alfabesi ile hareketli olarak gösterilişi uygulamasını GÜNCEL TÜRKÇE SÖZLÜK’e kazandıran ekip:

Doç. Dr. Yalçın Çebi,

Çağdaş Can Birant,

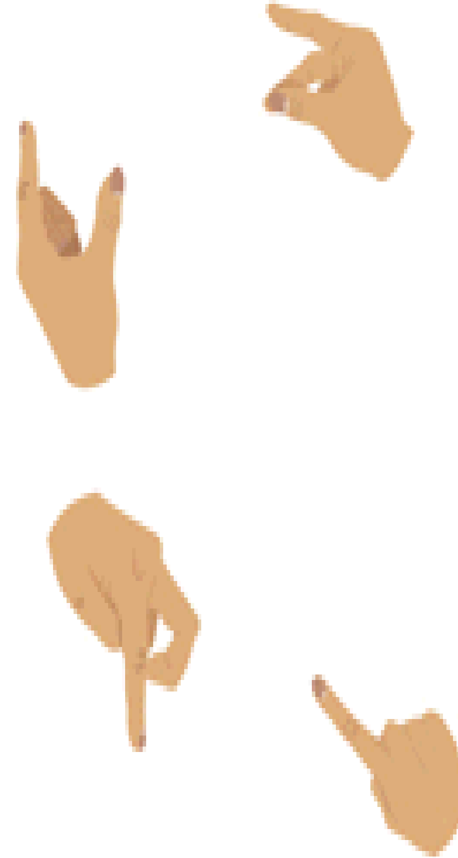
Özlem Aktaş,

Emel Alkım,

Özden Fidan,

Özgün Koşaner,

Uzm. Belgin Aksu

Şaban Aras, işaret dili ile yaptığı 'gevezelikten' illallah diyen mesai arkadaşlarının şikâyeti yüzünden birim birim dolaşıyor.

Sağır ve dilsize gevezelik cezası

Antalyalı sağır ve dilsiz işçi Şaban Aras, 'geveze' suçlamasıyla beş kez sürgün edildi

ANTALYA DHA

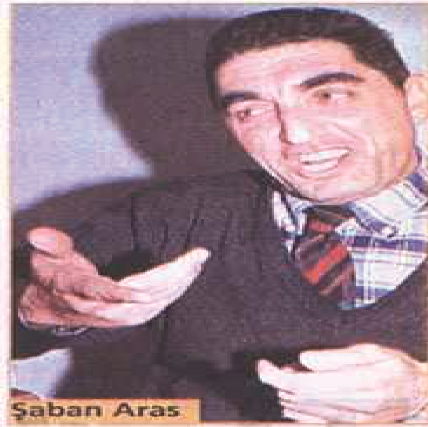
Antalya Merkez Muratpaşa Belediyesi'nin 'özürlü kadrosu'nda çalışan sağır ve dilsiz Şaban Aras, 'gevezeliği' nedeniyle beş kez birim değiştirdi.

1985'te belediyede çalışmaya başlayan Aras (32), 1995'te Muratpaşa Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü'ne atandı. Buradan, 'personeli meşgul ettiği' şikâyetiyle Park ve Bahçeler Müdürlüğü'ne gönderilen Aras, aynı şikâyet nedeniyle sırasıyla Hesap İşleri, Özel Kalem ve Halkla İlişkiler birimlerine atandı.

İki eşi de boşadı

Personel Müdürü Muzaffer Türe, son çare olarak Aras'ı kendi bölümüne aldı.

Mesai arkadaşları ve vatandaşlarla spor, magazin ve siyasi gelişmeler üzerine 'koyu sohbetler'iyle tanınan fanatik Galatasaraylı Aras'ın iki evliliği de, 'çok konuştuğu için' boşanmayla sonuçlandı. İlk evliliğinden 13 yaşında bir kızı olan Aras ise, 'Geveze' suçlamasını işaret diliyle reddediyor ve "Sadece gerektiğinde konuşuyorum" diyor.

Şaban Aras

İşaretlerle cuma hutbesi

Türkiye'de ilk kez cuma hutbesi, işitme engelliler için işaret diline çevrildi. Arapça kelimeler, çeviriyi yapan Tanrıverdi'yi biraz zorladı

Ercüment Tanrıverdi, önce imamın anlattıklarını anında kelime kelime değil, cümle olarak aktardı.

İşitme Engelliler Federasyonu İkinci Başkanı Ercüment Tanrıverdi, Tophane'deki Kılıç Ali Paşa Camii'nin imamı Halil Nakipoglu'nun İstanbul'un fethi konusunda verdiği hutbeyi işaret diline çevirerek, cemaatteki işitme engellilere aktardı.

▼ 'BİREBİR OLMUYOR AMA...'

Tanrıverdi, etkinliğin her cuma namazında, İstanbul Özürlüler Merkezi'ne çok yakın olan Kılıç Ali Paşa Camii'nde tekrarlanacağını belirterek, "İmamın kullandığı eski Türkçe ve Arapça kelimeleri çevirmekte bir miktar zorlandım" dedi. Anne ve babasının da işitme engelli olduğunu belirten Tanrıverdi, "Çeviri yaparken önce cümlenin tamamını dinliyorum. Anladıktan sonra cümleyi bütün olarak anlatıyorum. Birebir olmasa da anlaşıldığını sanıyorum" diye konuştu. Bu arada Tophane'deki İstanbul Özürlüler Merkezi'nde de, Büyükşehir Belediyesi Özürlüler Merkezi ile İşitme Engelliler Milli Federasyonu'nun düzenlediği İşitme Engelliler Kültür ve Sanat Festivali'nin açılışı gerçekleştirildi. ■ **TAHSİN AKSU** İstanbul

Camilere 'engelli' düzenlemesi

DİYANET İşleri Başkanı Ali Bardakoğlu, engelliler için camilerde bazı değişiklikler yapılacağını, hutbelerin işaret diliyle anlatılacağını ve kabartmalı Kuran basılacağını bildirdi. Diyanet İşleri Başkanlığı'nca düzenlenen sempozyumda konuşan Bardakoğlu, Diyanet'in engelliler için bazı projeler hazırladığını bildirdi. Bardakoğlu, "Buna bir lütuf olarak bakmak hem incitici hem de ciddi anlamda bir ahlaki sorun. İnsan olmanın onur ve nimetleri paylaşılmalı" dedi. ■ **ANKARA** Milliyet

Türk İşaret Dili Sözlüğü ve Dil Bilgisi Projesi'nin Türk Dil Kurumunun 2011 yatırım bütçesi kapsamına alınması, daha sonra da Devlet Planlama Teşkilatı ve Maliye Bakanlığı ile yapılan görüşmeler sonucunda Türk İşaret Dili Yatırım Projesi'nin 2011 yılı Türk Dil Kurumu bütçesi programına girmesi sağlanmıştır.

Türk Dil Kurumu Türk İşaret Dili Sözlüğü ve Dil Bilgisi Projesi’nin çalışma ilkelerini, yöntemlerini görüşmek amacıyla 15–16 Ekim 2010 günlerinde Ankara’da Türk İşaret Dili Sistemi Hazırlık Çalıştayı düzenlenmiştir.

Türk Dil Kurumunun yanı sıra Millî Eğitim Bakanlığı, Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Türkiye İşitme Engelliler Millî Federasyonu ve öğretim üyelerinin katkılarıyla gerçekleştirilen çalıştay, projenin yürütülmesiyle ilgili ön bilgileri sağlayan, Türk işaret dilinin sorunlarının tartışılmasını ve çözüm yollarının ortaya konulmasını gerçekleştiren bir etkinlik olmuştur.

Çalıştay'da Türk İşaret Dili Sözlük Çalışma Grubu, Türk İşaret Dili Dil Bilgisi Çalışma Grubu, Türk İşaret Dili Eğitim Araç Gereçleri Hazırlama Çalışma Grubu adlarıyla oluşturulacak proje ekiplerinin belirli zamanlarda toplanması ve çalışmalarını yürütmesi karar altına alınmıştır. İşareti belirlenen ve standart altına alınan sözcüklerin kayıt altına alınması için Türk Dil Kurumunda bir stüdyo kurulması, Türk İşaret Dili Dil Bilgisi Çalışma Grubunun ek, edat ve belirteçler ile mimikler, el şekilleri, temas noktalarını belirlemesi, Millî Eğitim Bakanlığının okullarda yaptığı tarama sonuçlarının incelenerek sınıflandırılması, kavramları ifade eden çizim veya fotoğrafların Türk İşaret Dili Bilim ve Onay Kurulunda tartışılarak karara bağlanması, grafiker desteği sağlanması kararlaştırılmıştır.

Türk İşaret Dili Sözlüğü için kavram esaslı sözcük listesi oluşturulması; madde başlarının sözcük ve sözcük öbekleri biçiminde düzenlenmesi; sözcüklerin isim, sıfat, zarf biçimlerinin ve ikinci, üçüncü anlamlarının ayrı ayrı verilmesi; "çanta taşımak", "halı taşımak" gibi farklı biçimlerde anlatılan kavramların madde içinde değerlendirilmesi; sözlüğe sözcüklere ait anlatımların var olan bütün biçimlerinin alınması; sözcükler için örnek cümlelerin Türk İşaret Dili Dil Bilgisi Çalışma Grubunun istekleri doğrultusunda oluşturulması; sözcükler alınırken çekim ekli sözcüklere de yer verilmesi; mesleki terimlerde tek bir biçim üzerinde uzlaşma sağlanarak sözlükte bu biçimin verilmesi;

Türk İşaret Dilinde bulunup da Türkçede olmayan sözcüklerin veya sözcük öbeklerinin ayrı bir bölümde ele alınması; ilk aşamada *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı* kitabındaki ilk iki bin sözcüğün hedeflenerek ve Boğaziçi Üniversitesi ve Koç Üniversitesinde yürütülen çalışmalarla ortaya konulan sözcük listeleri ile *Spread The Sign* listesinin ve Millî Eğitim Bakanlığındaki kaynakların Türkiye İşitme Engelliler Millî Federasyonu temsilcilerince de gözden geçirilerek sözlüğün temel veri tabanı oluşturulması amaçlanmıştır.

Toplantılarda anlatım biçimine karar verilen sözcüğün görüntüsünün toplantı sırasında bilgisayarın görüntü kayıt bölümü kullanılarak kayıt altına alınması, sonra da Türk Dil Kurumunun belirleyeceği ilkelerle gerçekleştirilecek son çekimlerin stüdyoda yapılmasına karar verilmiştir. Yer adlarının Türk İşaret Dilindeki biçimleri sözlüğün ayrı bir bölümünde verilecektir.

Sözcük görüntülerinin TDK ağ sayfasında tıklandığında *Güncel Türkçe Sözlük*’e bağlantı kurularak ayrıntılı anlamının da yazılı olarak gelmesi ilkesi de benimsenmiştir. Son aşamada sözcüklerin tanımları da Türk İşaret Dili ile yapılacaktır.

http://tdk.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=264

A

Her iki el göğüs hizasında, sağ elin işaret parmağı ve orta parmağı açık öbür parmaklar kapalıdır. Sol elin işaret parmağı, sağ elin iki parmağının ortasından geçecek şekilde tutulur. Şekil olarak A harfi hayal edilir.

ABDEST

Sol elin avuç içi kendinize bakacak şekilde, parmaklar açık düz kıvrık biçimdedir. Sağ el, sol elin kıvrılan parmaklarının üstüne konur ve dirseğe doğru indirilir. Abdest alırken kolların yıkandığı hayal edilebilir.

ABİ

Sağ elin başparmağı açık, öbür parmakları kapalıdır. Açık başparmak, çeneye konur, aşağıya ve öne doğru hareket ettirilir.

ABİYE

Sağ elin işaret parmağı ve orta parmağı açık, öbür parmaklar kapalıdır. Açık parmaklar çeneye dokunur. Ardından her iki el açık kıvrık, avuç içleri kendinize bakacak şekilde omuz hizasından aşağıya belin iki yanına doğru sürüklenir. Güzel bir kıyafetin gösterildiği hayal edilebilir.

ABLA

Sağ elin işaret parmağı ve orta parmağı açık kıvrık, öbür parmaklar kapalıdır. Avuç içi kendinize bakacak biçimde açık parmaklar çenenin sağ kenarından kaldırılarak, sağ yanağa konur.

ABONE

Her iki el göğüs hizasında, sol el açık düz ve avuç içi yukarıya bakacak şekildedir. Sağ el yumruk, işaret parmağı öne doğru çıkarılmış biçiminde (T el) sağ el resimdeki gibi avuç içine konur. Mühür basıldığı hayal edilebilir.

Çalıştay'da *Türk İşaret Dili Dil Bilgisi* kitabının de içeriği belirlenmişti. Dil bilgisi kitabında işaret dilleri hakkında bilgi verildikten sonra Türk İşaret Dilinin tarihine değinilmesi, diğer işaret dilleriyle karşılaştırılması; el işaretlerinin, yüz ifadelerinin, beden hareketlerinin tanıtılması; işaretlerin biçimsel yapısının, sözcük sınıflarının, çekimdeki çoğul biçimlerin, görünüşlerin, bitmişliklerin anlatılması; zamirlerin, sınıflandırıcıların, zaman çizgilerinin, yönlenmelerin; birleşik işaret yapılarının ve söz dizimi özelliklerinin gösterilmesi amaçlanmıştı.

Çalıştay'da bir de Türk İşaret Dili Eğitim Araç Gereçleri Hazırlama Çalışma Grubu kurulması da kararlaştırılmıştı. Bu çalışma grubu, okul öncesi dönemde Türk İşaret Dili aracılığıyla dil edinimini kolaylaştırıcı malzemenin hazırlanması, geliştirilmesi; eğitim kademelerinde eğitim ve öğretimi kolaylaştıracak Türk İşaret Dili malzemesinin hazırlanması ve geliştirilmesi; Türkçe okuma ve yazma öğrenimini kolaylaştırmak amacıyla Türk İşaret Dilinin kullanılması için yöntem ve malzeme geliştirilmesi, Türk İşaret Dilini bilmeyen ana babalar için malzeme geliştirilmesi gibi hususlarda çalışmalar yürütecekti.

Ancak bu çalışmalar henüz tamamlanamamıştır. Fotoğraflardan oluşan pdf dosyaları şeklinde hazırlanan *Türk İşaret Dili Sözlüğü*, 13 Temmuz 2012 günü sanal ortamda kullanıma sunuldu. Bu çalışmada madde başları sözcük ve sözcük öbekleri biçiminde düzenlenmemiş; sözcüklerin isim, sıfat, zarf biçimleri ve ikinci, üçüncü anlamları ayrı ayrı verilmemiş; farklı biçimlerde anlatılan kavramlar madde içinde değerlendirilmemiş; sözcüklere ait anlatımların var olan bütün biçimleri gösterilmemiş; örnek cümleler verilmemiştir. Türk İşaret Dili Dil Bilgisi ise bütünüyle ihmal edilmiştir.

Kişisel ve özel çalışmalarla yeni birtakım yayımlar da yapılmıştır.

Boğaziçi Üniversitesi, Koç Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi gibi birkaç üniversitede Türk İşaret Dili üzerine bilimsel çalışmaların yürütülmesinin, Türk İşaret Dilinin öğretim programına alınmasının gelecek için umut verici atılımlar olduğunu belirtmek gerekir. Üniversitelerde yürütülen bilimsel çalışmaların Türk İşaret Dili Sözlüğü ve Dil Bilgisi üzerine yoğunlaşması ve bunların bilimsel ölçütlerle hazırlanarak çağımızın bilişim uygulamalarıyla herkesin hizmetine sunulması, özlenen ve beklenen amaçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.

Dersimiz bitti…

Dönemimiz tamamlandı…

BAŞARILAR DİLERİM!

Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN